

Bruselj, 7. maj 2021
(OR. en)

8553/21

COMPET 329	EMPL 188
IND 116	ENER 164
MI 323	ENV 287
CLIMA 98	ESPACE 48
CONSOM 111	PI 33
DIGIT 56	POLMIL 64
ECOFIN 414	RC 17
EDUC 153	RECH 196

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	7. maj 2021
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM- MIKKELSEN

Št. dok. Kom.:	COM(2021) 350 final
Zadeva:	SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Posodobitev nove industrijske strategije iz leta 2020: močnejši enotni trg za okrevanje Evrope

---

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2021) 350 final.

Priloga: COM(2021) 350 final

Bruselj, 5.5.2021
COM(2021) 350 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Posodobitev nove industrijske strategije iz leta 2020:
močnejši enotni trg za okrevanje Evrope**

{SWD(2021) 351 final} - {SWD(2021) 352 final} - {SWD(2021) 353 final}

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Posodobitev nove industrijske strategije iz leta 2020: močnejši enotni trg za okrevanje Evrope

1. POTREBA PO POSODOBITVI: NOVI IZZIVI, ISTE PREDNOSTNE NALOGE

Evropska komisija je 10. marca 2020 predstavila novo industrijsko strategijo za Evropo¹. V njej je določila načrt, kako bi lahko industrija EU kot vodilna v svetu vodila zeleni in digitalni prehod ter z opiranjem na prednosti svojih tradicij, podjetij in ljudi okrepila svojo konkurenčnost. Strategija je za uresničitev tega cilja uvedla nov pristop politike s poudarkom na boljšem povezovanju potreb in podpore za vse akterje v posamezni vrednostni verigi ali industrijskem ekosistemu². Da bi podprla ta pristop, je poudarila pomen temeljev industrije, tj. inovacij, konkurence ter močnega in dobro delujočega enotnega trga, pa tudi krepitve naše svetovne konkurenčnosti z odprtimi trgi in enakimi konkurenčnimi pogoji.

Dan po predstavitvi nove industrijske strategije je Svetovna zdravstvena organizacija razglasila pandemijo COVID-19. Zapore in upočasnitve gospodarske rasti, ki so sledile, so negativno vplivale na skupnosti in gospodarstvo EU, pa tudi na njeno industrijo in podjetja. Komisija in drugi akterji so hitro ukrepali, da bi zmanjšali posledice za evropska podjetja ter zagotovili prosti pretok blaga, storitev in delavcev, med drugim z uvedbo zelenih voznih pasov. Izredni ukrepi v zvezi s fiskalnimi pravili, državno pomočjo in skrajšanim delovnim časom³ so pomagali podpreti najbolj prizadete sektorje in delavce ter ublažili posledice za podjetja, vključno z malimi in srednjimi podjetji (MSP). Pri blažitvi socialnih učinkov je EU in njenim državam članicam kot vodilo še naprej služil evropski steber socialnih pravic.

V tem obdobju smo bili priča odpornosti, iznajdljivosti in prilagodljivosti industrije EU, pokazale pa so se tudi nove šibke točke, že obstoječe odvisnosti ter socialno-ekonomske in teritorialne neenakosti, ki jih je treba odpraviti. Kriza je razkrila soodvisnost globalnih vrednostnih verig in vrednost globalno povezanega enotnega trga. Prav tako je pokazala potrebo po hitrejšem prehodu na čistejši, bolj digitalen in odpornejši gospodarski in industrijski model za nadaljnje in okrepljeno uresničevanje evropskega cilja trajnostne konkurenčnosti. Zato je predsednica Ursula von der Leyen v govoru o stanju v Uniji napovedala posodobitev industrijske strategije EU, da bi se upoštevale izkušnje, pridobljene

¹ COM(2020) 102 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0102&qid=1612901857295&from=SL>. Sveženj o industrijski politiki iz leta 2020 vključuje tudi posebno strategijo za mala in srednja podjetja (COM(2020) 103 final) ter posebne ukrepe za odpravo ovir za dobro delovanje enotnega trga (COM(2020) 93 final) in za boljše uveljavljanje skupno dogovorjenih pravil (COM(2020) 94 final).

² V letnem poročilu o enotnem trgu 2021 (SWD(2021) 351) je opredeljenih naslednjih 14 industrijskih ekosistemov: 1. letalsko-vesoljska industrija in obramba, 2. agroživilska industrija, 3. gradbeništvo, 4. kulturni in ustvarjalni sektor, 5. digitalni sektor, 6. elektronika, 7. energetska intenzivne industrije, 8. energija iz obnovljivih virov, 9. zdravstvo, 10. mobilnost, promet in avtomobilska industrija, 11. lokalno in socialno gospodarstvo ter civilna varnost, 12. maloprodajni sektor, 13. tekstilna industrija, 14. turizem. Na podlagi dialogov z deležniki in spreminjajočih se razmer bi se lahko opredelili dodatni ekosistemi in prilagodila njihova razmejitev.

³ Uporaba splošne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast, začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19, evropski instrument za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE) ter naložbena pobuda v odziv na koronavirus.

med krizo, okrepila naša gospodarska odpornost in pospešil dvojni prehod, obenem pa ohranila obstoječa in ustvarila nova delovna mesta.

Izhodišče za to posodobitev je pregled dejanskega učinka lanskega leta na evropsko gospodarstvo in industrijo. Prva analiza in ocena potreb sta bili podlaga za evropski načrt za okrevanje NextGenerationEU⁴, ki bo skupaj z večletnim finančnim okvirom za obdobje 2021–2027 zagotovil doslej največjo finančno podporo za državljane in državljanke ter podjetja EU. Njune ugotovitve so bile v vseh pogledih zaskrbljujoče: gospodarstvo EU se je leta 2020 skrčilo za 6,3 %, ta upad pa so spremljale velike izgube prometa ter zmanjšanje števila delovnih mest in naložb.

Leto pozneje je opaziti manjše znake izboljšanja⁵ in pričakuje se, da bo v letih 2021 in 2022 gospodarstvo EU močno zraslo. Izboljšali so se tudi obeti za hitro okrevanje svetovne trgovine, učinkovito izkoriščanje teh trgovinskih priložnosti pa bo ključni del okrevanja podjetij iz vse Evrope. Vendar nadaljnje upadanje kratkoročnih načrtov za zasebne naložbe in vse večje število uspešnih podjetij, ki se soočajo z velikimi likvidnostnimi težavami, kažeta, da bosta za okrevanje potrebna čas in stalna podpora.

Da bi bila ta podpora čim bolj prilagojena, Komisija uporablja prožni pristop na podlagi ekosistemov, načrtan v lanskoletni industrijski strategiji. V prvem letnem poročilu o enotnem trgu⁶ je bilo zaenkrat opredeljenih 14 industrijskih ekosistemov, analizirani pa so bili tudi njihovi različni izzivi in potrebe. Analiza kaže, da se posledice krize ter obeti za okrevanje in ponovno konkurenčnost močno razlikujejo od enega ekosistema do drugega. Medtem ko so bile posledice najhujše za turizem, tekstilna podjetja ter podjetja na področju mobilnosti in v kulturnem in ustvarjalnem sektorju pa se soočajo s počasnejšim in neenakomernejšim okrevanjem, je digitalni ekosistem med krizo povečal svoj promet. Še vedno so ranjivejša manjša podjetja, od katerih jih je 60 % poročalo o upadu prometa v drugi polovici leta 2020⁷.

Kriza je še posebej prizadela ženske, mlade in delavce z nizkimi dohodki, med drugim zato, ker predstavljajo veliko večino zaposlenih v najbolj prizadetih sektorjih. Komisija posveča posebno pozornost enakim pravicam in priložnostim za vključujoče okrevanje v vseh sektorjih. Med glavnimi prednostmi Evrope so njeni prebivalci in prebivalke in EU bi se morala pri odpravljanju vrzeli v znanjih in spretnostih ter neenakosti opreti na svoje nadarjene, dobro izobražene in iznajdljive delavce, delavke, podjetnice in podjetnike, ki so gonilo inovacij in konkurenčnosti.

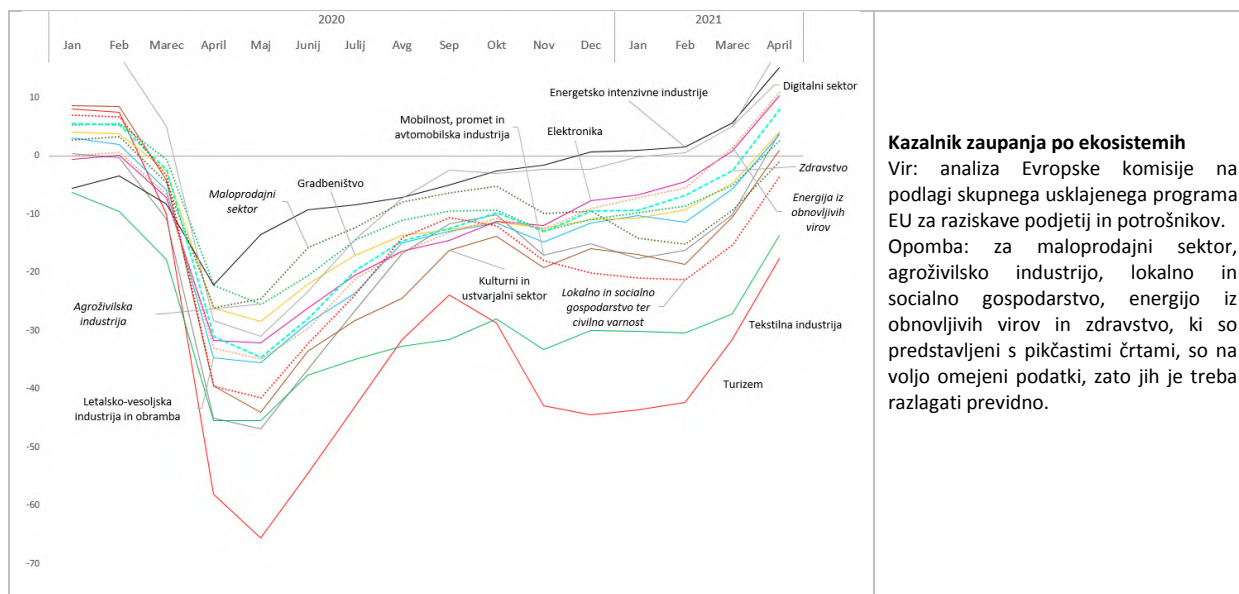
---

⁴ COM(2020) 456 final.

⁵ Letno poročilo o enotnem trgu 2021 (SWD(2021) 351).

⁶ Letno poročilo o enotnem trgu 2021 (SWD(2021) 351).

⁷ Evropska komisija / Evropska centralna banka (november 2020), Survey on the access to finance of enterprises (SAFE) (Raziskava o dostopu podjetij do financiranja (SAFE)).

Kazalnik zaupanja po ekosistemih
 Vir: analiza Evropske komisije na podlagi skupnega usklajenega programa EU za raziskave podjetij in potrošnikov. Opomba: za maloprodajni sektor, agroživilsko industrijo, lokalno in socialno gospodarstvo, energijo iz obnovljivih virov in zdravstvo, ki so predstavljeni s pikčastimi črtami, so na voljo omejeni podatki, zato jih je treba razlagati previdno.

Slika 1: Kazalnik zaupanja po ekosistemih

Ta analiza in naše izkušnje med krizo kažejo, da so načela, prednostne naloge in ukrepi evropske industrijske strategije še vedno ustrezni. Potreba po krepitvi odprte strateške avtonomije Evrope ter novega partnerskega pristopa za industrijo in podobno mislečimi mednarodnimi partnerji je še večja kot pred enim letom. Še naprej se moramo osredotočiti na lani izpostavljene temelje ter okrepiti izvajanje, da bo industrija lahko pospešila in vodila prehod.

Ta posodobitev ne nadomešča industrijske strategije iz leta 2020 niti ne zaključuje postopkov, ki jih je slednja začela – velik del tega dela še poteka, zanj pa so potrebna posebna prizadevanja. Gre za ciljno usmerjeno posodobitev s poudarkom na dodatnih ukrepih, ki so potrebni, in izkušnjah, ki bi jih bilo treba upoštevati. Posodobitev ocenjuje, na katerih področjih se je enotni trg soočal s preizkušnjami in kje so se pojavljale največje obremenitve, ter predlaga ukrepe za okrepitev njegove odpornosti in delovanja. Predstavlja prilagojeno oceno potreb vsakega industrijskega ekosistema in možnosti za čim boljše sodelovanje med akterji na trgu. Poleg tega opredeljuje vrsto strateških odvisnosti in zmogljivosti ter predlaga ukrepe za njihovo zmanjšanje oziroma obravnavo. Ta posodobitev je tako odziv na pozive Evropskega sveta⁸, Evropskega parlamenta⁹, držav članic¹⁰ in drugih deležnikov po analizi učinkov krize na naše politike in predstavitvi rešitev, kjer je to potrebno.

Sporočilu so priloženi trije delovni dokumenti služb Komisije. Ti dokumenti, ki odražajo nekatere prve rezultate industrijske strategije iz leta 2020, so analitična podlaga za odziv na navedene pozive:

- prva izdaja **letnega poročila o enotnem trgu**¹¹ vsebuje pregled posledic krize za enotni trg, poročilo o napredku pri odpravljanju ovir in izvajanju ukrepov iz svežnja o

⁸ Sklepi Evropskega sveta z dne 1. in 2. oktobra 2020 (EUCO 13/20).

⁹ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 25. novembra 2020 o novi industrijski strategiji za Evropo (2020/2076(INI)).

¹⁰ Sklepi Sveta za konkurenčnost z dne 11. septembra 2020 in 16. novembra 2020.

¹¹ Letno poročilo o enotnem trgu 2021 (SWD(2021) 351).

industriji iz leta 2020 ter analizo za vseh 14 industrijskih ekosistemov, poleg tega pa predstavlja sklop ključnih kazalnikov uspešnosti;

- začetna analiza **strateških odvisnosti¹² in zmogljivosti EU** vsebuje poglobljen pregled številnih tehnoloških in industrijskih strateških področij;
- dokument z naslovom **Konkurenčnemu in čistemu evropskemu jeklarstvu naproti** vsebuje ponazoritveno analizo enega od ključnih industrijskih sektorjev s poudarkom na izzivih in priložnostih zanj ter razpoložljivih orodjih politike EU, njegov cilj pa je podpreti dvojni prehod.

2. UČENJE IZ IZKUŠENJ IN POSPEŠEVANJE PREHODA

Evropa se lahko opre na svoje številne prednosti in veliko nauči iz preizkušenj, ki jih še naprej prestaja. V zadnjem letu smo se lahko prepričali o odpornosti našega enotnega trga in spoznali najboljšo plat naše industrije. Evropa je zaradi odličnosti v bioloških znanostih na čelu razvoja in proizvodnje cepiv proti COVID-19, k čemur sta prispevali tudi strategija EU za cepiva in podpora EU za povečanje industrijske zmogljivosti. Nekatera podjetja so preusmerila svojo proizvodnjo, da bi prispevala k izpolnjevanju nujnih potreb v zvezi z osebno zaščitno opremo, razkužili za roke ali proizvodnjo cepiv. Druga so čez noč prešla na e-trgovanje ali začela uporabljati digitalna orodja za iskanje novih dobaviteljev ali dobavnih verig. Kljub znatnemu upadu povpraševanja po energiji in posledicah za kritične energetske operaterje se je notranji trg z energijo dobro prilagodil in ni prišlo do prekinitev oskrbe z energijo¹³.

Toda to ni bilo izvedljivo za vse. Zaradi zapore so bila številna podjetja prisiljena ustaviti delovanje, meje so bile zaprte, dobavne verige prekinjene, povpraševanje se je zmanjšalo, delavci in ponudniki storitev pa se niso mogli premikati po Evropi. Ko so bili tovornjaki ustavljeni na notranjih mejah, se je hitro pokazalo, kako povezana sta danes v Evropi proizvodnja in gospodarstvo. Omejitve prostega pretoka blaga, storitev in oseb so močno prizadele vrednostne verige in gospodarsko dejavnost, poleg tega so spodkopale evropsko solidarnost in ovirale usklajen odziv na krizo. Blago je obstalo na mejah, cene letalskega tovornega prevoza so se zaradi prizemljitve letal močno povečale, neravnovesja v trgovinskih tokovih pa so privedla do pomanjkanja zabožnikov za pomorski prevoz.

Že zdaj lahko izpeljemo nekatere pomembne ugotovitve:

Kriza je razkrila, da je **ključnega pomena ohranjati prosti pretok oseb, blaga, storitev in kapitala na enotnem trgu** ter da je treba sodelovati za okrepitev odpornosti enotnega trga proti motnjam. Nadzor in zaprtje meja ter neusklajene nacionalne ali regionalne omejitve, kot tudi zaježitveni ukrepi, ki so omejevali prosti pretok oseb in so se pogosto hitro spreminjali, so še povečali negotovost in stroške zagotavljanja skladnosti ter povzročili hude zamude in velike motnje v dobavnih verigah v številnih industrijskih ekosistemih. Zeleni vozni pasovi in drugi *ad hoc* ukrepi EU¹⁴ so znatno ublažili morebitne škodljive posledice enostranskih in neusklajenih nacionalnih ukrepov na enotnem trgu. Močno je bil prizadet tudi **prosti pretok storitev**, med drugim zaradi prisilnih začasnih zaprtij nebitvenih podjetij, omejitev potovanj in pomanjkanja jasnosti glede veljavnih pravil o čezmejnem gibanju. To je na primer povzročilo težave za

¹² V odgovor na poziv Evropskega sveta z dne 2. oktobra 2020, naj se opredelijo strateške odvisnosti, zlasti v najboljčutljivejših industrijskih ekosistemih, in predlagajo ukrepi za njihovo zmanjšanje.

¹³ Energy security: good practices to address pandemic risks (Energetska varnost: dobre prakse za obravnavanje tveganj zaradi pandemije) (SWD(2020) 104).

¹⁴ Priporočila Komisije in Sveta o skupnem usklajenem pristopu glede omejitev potovanj.

čezmejne delavce in pomanjkanje sezonskih delavcev obiralcev. Enotni trg v Evropi je odvisen od zelo mobilne in razpoložljive delovne sile.

Navedene razmere so spodbudile večjo ozaveščenost o potrebi po **analizi in obravnavi tehnoloških in industrijskih strateških odvisnosti**. Odpornost EU in njenih trgovinskih partnerjev je odvisna od odprtosti svetovnih trgov in njihove vključenosti v globalne vrednostne verige, ki pomagajo ublažiti šoke in spodbujajo okrevanje¹⁵. Pandemija COVID-19 je pokazala, da lahko motnje v globalnih vrednostnih verigah vplivajo na določene bistvene proizvode in vložke, ki so posebej pomembni za družbo in gospodarstvo EU, kot je medicinska oprema. Eno od ključnih spoznanj krize je, da je potrebno boljše razumevanje trenutnih in morebitnih prihodnjih strateških odvisnosti Evrope. To bo zagotovilo podlago za oblikovanje na dejstvih temelječih, sorazmernih in ciljno usmerjenih ukrepov politike, ki bodo obravnavali strateške odvisnosti ob hkratnem ohranjanju odprtega, konkurenčnega in na trgovini temelječega gospodarstva EU. EU bo še naprej dajala prednost mednarodnemu sodelovanju in dialogu, obenem pa bo pokazala pripravljenost za boj proti nepoštenim praksam in tujim subvencijam, ki ogrožajo enake konkurenčne pogoje na enotnem trgu.

To izredno leto je pokazalo, da **je gospodarska upravičenost zelenega in digitalnega prehoda večja kot kdaj koli doslej**. Srednjeročno bo morala vsa poslovna dejavnost postati trajnostna, spremembe številnih tradicionalnih vzorcev, ki jih je povzročil COVID-19, pa bodo korenito prenovile stare navade in tako pospešile zeleni prehod. Za povečevanje prednosti EU na področju industrije v času tega prehoda bodo ključnega pomena prizadevanja za zagotovitev varnega in zadostnega dostopa do čiste energije po konkurenčnih cenah na celotnem enotnem trgu. Za uspešen prehod, ki bo podprl konkurenčnost evropske industrije in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, pa je bistvena tudi kvalificirana delovna sila. Digitalizacija, ki je imela strateško vlogo pri nadaljevanju gospodarskih dejavnosti, je povsem spremenila način poslovanja. Ob pospešitvi prehoda pa bi nekatera gospodarstva, podjetja in njihovi zaposleni lahko zaostali. Digitalni in zeleni poslovni modeli in tehnologije podjetjem, ki so že začela ta prehod, dajejo prednost pred tistimi, ki tega še niso storila, pri čemer bodo podjetja, ki so na čelu sprememb, tudi v prihodnje uživala ključno prednost prvega na trgu. Tudi vse večja ozaveščenost potrošnikov o tem prehodu in naraščajoče zahteve po njem so priložnost, ki jo je treba izkoristiti.

Pripravljenost na spremembe je velika. Naš cilj ostaja konkurenčna trajnostnost, ki jo omogočajo nove, pogosto digitalne tehnologije in storitve. Podjetja lahko sama najbolje ocenijo, kako lahko postanejo konkurenčna in vodilna v svojem sektorju, ter najdejo rešitve za izzive, s katerimi se soočajo. Naša industrijska politika bi morala po potrebi izkoriščati **prožne oblike javno-zasebnega partnerstva in nove oblike sodelovanja** med zasebnim in javnim sektorjem, da bi se pospešilo uresničevanje inovativnih rešitev, ki sicer ne bi bilo mogoče. Dobro delujoč socialni dialog bo ključnega pomena za vključujoč prehod.

---

¹⁵ Analitično delo OECD je potrdilo, da globalne vrednostne verige povečajo gospodarsko učinkovitost, pa tudi, da so odporne dobavne verige v času krize bistvene za blaženje šokov ter zagotavljanje možnosti za prilagoditev in pospešitev okrevanja. Glej „Shocks, risks and global value chains: insights from the OECD METRO model“ (Šoki, tveganja in globalne vrednostne verige: ugotovitve trgovinskega modela METRO OECD), junij 2020.

Spremljanje industrijskih trendov in konkurenčnosti

Letno poročilo o enotnem trgu na podlagi javno dostopnih virov podatkov opredeljuje sklop ključnih kazalnikov uspešnosti za analizo gospodarskega razvoja in spremljanje doseženega napredka, ki se osredotočajo na konkurenčnost, povezanost enotnega trga, MSP, dvojni prehod in gospodarsko odpornost. Ključni kazalniki uspešnosti zagotavljajo tudi v prihodnost usmerjen pogled, ki temelji na naložbah in kazalniku zaupanja, ter pregled uspešnosti gospodarstva EU, ki EU primerja z mednarodnimi partnerji in analizira posebnosti industrijskih ekosistemov. Analiza teh kazalnikov, ki jo bo redno izvajala Komisija, lahko pomaga pri oblikovanju strateškega stališča v zvezi z gospodarstvom EU in predvidevanju izzivov ter prispeva k političnim in naložbenim odločitvam.

Posledice krize bodo sicer dolgotrajne, vendar se je okrevanje EU že začelo. V več industrijskih ekosistemih je promet skoraj dosegel ravni iz obdobja pred izbruhom COVID-19, čeprav dinamika ostaja nekoliko umirjena. Pozitivne znake je mogoče izluščiti tudi iz analize gospodarskega razpoloženja, ki za april 2021 kaže izboljšave v vseh ekosistemih (glej sliko 1). Kljub temu je bistvenega pomena, da se še naprej spremlja krivulja okrevanja v vseh ekosistemih. Podatki kažejo, da je bilo javno posredovanje sicer učinkovito pri omejevanju brezposelnosti in stečajev, a je tveganje za nenadni porast odpuščanj in insolventnosti vseeno povečano.

Komisija bo v popolni sinergiji z obstoječimi orodji za spremljanje (npr. pregledom enotnega trga) spremljala glavne kazalnike konkurenčnosti gospodarstva EU kot celote, zlasti pa:

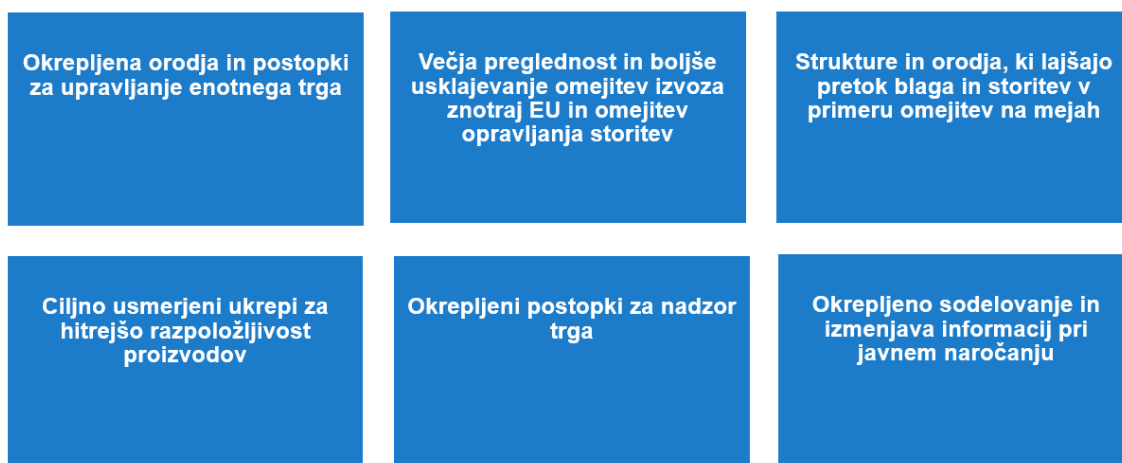
- **povezanost enotnega trga** na podlagi kazalnikov trgovine znotraj EU ali razpršenosti cen med državami članicami v pomoč pri ocenjevanju politik, ki spodbujajo ugodno poslovno in inovacijsko okolje;
- **rast produktivnosti** na podlagi produktivnosti dela;
- **mednarodno konkurenčnost** na podlagi deleža EU na svetovnem trgu ali trgovine zunaj EU v podporo politikam za odprt in pravičen dostop do izvoznih trgov;
- **javne in zasebne naložbe** na podlagi podatkov o neto javnih in neto zasebnih naložbah kot deležu BDP, zlasti za ponazoritev možne preobrazbe gospodarstva v skladu s cilji dvojnega prehoda;
- **naložbe v raziskave in razvoj** na podlagi javnih in zasebnih izdatkov za raziskave in razvoj kot deleža BDP v podporo inovacijam.

3. OKREPITEV ODPORNOSTI ENOTNEGA TRGA

Izboljšanje pripravljenosti enotnega trga na krize

Enotni trg je najpomembnejša prednost EU, ki našim podjetjem zagotavlja gotovost, obseg in globalno odskočno desko, potrošnikom pa veliko razpoložljivih kakovostnih proizvodov. Vendar ga ne smemo imeti za samoumevna. Zlasti v prvih dneh pandemije so državljani in državljanke ter podjetja občutili posledice zaprtja meja, motnje v oskrbi in pomanjkanje predvidljivosti.

Kljub uporabnosti obstoječih orodij enotnega trga je kriza pokazala, da bi bilo mogoče izboljšati njihovo delovanje v izrednih razmerah. Kot je februarja 2021 napovedala predsednica Ursula von der Leyen¹⁶, bo Komisija predlagala **instrument enotnega trga za izredne razmere**, strukturno rešitev za zagotovitev razpoložljivosti in prostega pretoka oseb, blaga in storitev v primeru morebitnih prihodnjih kriz. Ta instrument bi moral zagotoviti boljšo izmenjavo informacij in usklajevanje ter večjo solidarnost med državami članicami pri sprejemanju ukrepov, povezanih s krizo. Pomagal bo ublažiti negativne učinke na enotni trg, med drugim z zagotavljanjem učinkovitejšega upravljanja. Poleg tega naj bi bil to tudi mehanizem, ki bi Evropi omogočil preprečevanje pomanjkanja kritičnih proizvodov s pospeševanjem njihove razpoložljivosti (npr. z določanjem in souporabo standardov ter pospešenim ugotavljanjem skladnosti) in s krepitvijo sodelovanja pri javnih naročilih. Instrument bo usklajen z ustreznimi pobudami politike, kot sta prihodnji predlog za ustanovitev evropskega organa za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere (HERA) ter prihodnji načrt izrednih ukrepov na področju prometa in mobilnosti, pa tudi z ustrežno mednarodno prakso za obvladovanje izrednih razmer ali zagotavljanje in pospeševanje razpoložljivosti bistvenih proizvodov.

Slika 2: Ključni elementi instrumenta enotnega trga za izredne razmere

Dobro delujoč enotni trg za pospešitev okrevanja

Zadnje leto je potrdilo potrebo po odpravi stalnih, velikih ovir, ki ogrožajo dobro delovanje enotnega trga¹⁷. Za dobro delujoč enotni trg so potrebna neomajna prizadevanja na številnih področjih:

- stalno upravljanje dejanskega upoštevanja obstoječih pravil enotnega trga;
- stalne naložbe v poglobljanje povezovanja na področjih z največjimi priložnostmi;
- prilagajanje obstoječih pristopov politike, kadar je to upravičeno;
- nove strategije, kadar je to potrebno (npr. za spremljanje dvojnega prehoda).

Komisija bo v okviru letnega poročila o enotnem trgu redno ocenjevala glavne ovire znotraj vsakega ekosistema, pri čemer bo posebno pozornost namenila storitvenemu sektorju, in sicer zaradi njegove velikosti¹⁸, povezanosti z blagom in njegove narave, ki presega meje ekosistemov.

¹⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_21_745.

¹⁷ Glej SWD(2020) 54 final in letno poročilo o enotnem trgu 2021 (SWD(2021) 351).

¹⁸ Storitveni sektor predstavlja 70 % BDP EU in zagotavlja enakovreden delež delovnih mest.

Trenutno potekajo nova prizadevanja za odpravo omejitev in ovir, zlasti v okviru **projektne skupine za uveljavljanje pravil enotnega trga** (SMET)¹⁹ in drugih ustreznih ukrepov.²⁰ V zadnjih letih je bil na več ključnih področjih, zlasti na področju storitev, napredek prepočasen. S celovitim izvrševanjem **direktive o storitvah** se bo zagotovilo, da države članice spoštujejo obstoječe obveznosti, vključno z obveznostjo uradnega obveščanja, da bi se opredelile in odpravile nove morebitne regulativne ovire.

Poslovne storitve, kot so inženirstvo, arhitektura, storitve informacijske tehnologije in pravne storitve, prispevajo do 11 % BDP EU in so bistveni dejavniki konkurenčnosti podjetij. Vendar jih ovirajo omejevalna nacionalna pravila, kot so strogi pogoji za vstop na trg in opravljanje storitev²¹. Medtem ko so evropski standardi za blago prinesli velike koristi za podjetja in potrošnike, izboljšali kakovost in varnost, povečali preglednost, zmanjšali stroške in odprli trge za podjetja, evropski standardi za storitve predstavljajo le približno 2 % vseh standardov. Standardi za storitve določajo tehnične zahteve, npr. raven kakovosti, delovanje, interoperabilnost, varstvo okolja, varovanje zdravja ali varnost. Lahko povečajo zaupanje potrošnikov in dodatno povežejo evropske trge storitev. Poleg tega lahko pomagajo pri premagovanju ovir, ki izhajajo iz različnih nacionalnih zahtev za potrjevanje. Komisija bo preučila koristi **zakonodajnega predloga za ureditev ključnih poslovnih storitev na podlagi harmoniziranih standardov**, pri čemer bo najprej izvedla oceno najpomembnejših področij poslovnih storitev, na katerih bi harmonizirani standardi lahko pomenili dodano vrednost²².

Zakonodaja EU zagotavlja sklop obveznih pravic in delovnih pogojev, ki se uporabljajo za napotene delavce po vsej EU, vendar so iz povratnih informacij deležnikov razvidne stalne upravne težave pri **napotitvi delavcev**. Pošiljanje inženirjev ali tehničnega osebja podjetjem ali končnim uporabnikom v drugi državi članici, na primer v gradbeništvu, je za podjetja lahko obremenjujoče. Komisija bo še naprej sodelovala z državami članicami, da bi zagotovila pravilen prenos in izvajanje direktive o izvrševanju direktive o napotitvi delavcev²³. Poleg tega bo v sodelovanju z državami članicami zasnovala **enotni elektronski obrazec** za izjavo o napotitvi delavcev, pri čemer se bosta spoštovala pravni okvir in zaščita, ki jo ta zagotavlja delavcem. Enotni digitalni obrazec bi bil sprva lahko prostovoljen.

Kriza je tudi pokazala, kako pomemben je učinkovit **nadzor trga**, saj so se organi držav članic soočali s povečanim številom neskladnih in nevarnih proizvodov. To je veljalo zlasti za nekatere vrste osebne zaščitne opreme in medicinskih pripomočkov, po katerih je bilo veliko povpraševanja. Povečanje usklajevanja, naložb, virov in digitalizacije organov tako znotraj enotnega trga kot na mejah Unije je zato prednostna naloga²⁴. Komisija bo podpirala in spodbujala organe za nadzor trga, da bi pospešili **digitalizacijo inšpekcijskih pregledov proizvodov in zbiranje podatkov** ter povečali uporabo najsodobnejših tehnologij za sledenje neskladnim in nevarnim proizvodom, kot je bilo napovedano v akcijskem načrtu za uveljavljanje

---

¹⁹ Projektna skupina za uveljavljanje pravil enotnega trga je forum na visoki ravni, v okviru katerega Komisija in države članice skupaj iščejo rešitve za odpravo ovir na enotnem trgu, ki izhajajo iz pomanjkljivosti pri izvrševanju ali izvajanju. V tem prvem letu je imela pomembno vlogo pri ocenjevanju ukrepov držav članic glede meja in omejitev potovanja, ki omejujejo prosto gibanje znotraj EU.

²⁰ Letno poročilo o enotnem trgu (2021 SWD(2021) 351), Priloga I.

²¹ Letno poročilo o enotnem trgu 2021 (SWD(2021) 351) in COM(2020) 93.

²² Prednostna področja bi se opredelila na podlagi temeljite analize potenciala harmoniziranih standardov za spodbujanje čezmejnih dejavnosti, tržnega potenciala in potenciala za odpiranje trga ter splošnih gospodarskih koristi, tudi za MSP in podjetnice. Podrobno bodo preučeni tudi učinki na delovne pogoje in pravice delavcev.

²³ COM(2019) 426 final.

²⁴ Uredba (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011.

enotnega trga. Za izboljšanje sledljivosti in nadzora nad proizvodi, s katerimi se trguje, je pomembno tudi vlaganje v digitalizacijo informacij o varnosti in skladnosti proizvodov. Prav tako je potrebna namenska krepitev zmogljivosti za zagotovitev dejanskega in učinkovitega nadzora.

Pri vseh ukrepih v okviru te strategije je treba upoštevati potrebe MSP, ki so glavno gonilo inovacij v različnih ekosistemih. To se horizontalno odraža v večji pozornosti, ki je v spremenjenem pristopu Komisije k boljšemu pravnemu urejanju namenjena regulativnemu bremenu: uvedba načela, po katerem se za vsak sprejeti predpis eden odpravi, ki je bilo prilagojeno oblikovanju politik v EU, oblikovalce politik spodbuja, da so bolj pozorni na posledice in stroške uporabe zakonodaje, zlasti za MSP²⁵.

Komisija je v strategiji za MSP poudarila potrebo po večji pravičnosti v odnosih med podjetji, da se podprejo MSP, ki se zaradi nesorazmerne pogajalske moči v primerjavi z večjimi organizacijami tako na spletu kot sicer soočajo s povečanim tveganjem nepoštenih poslovnih praks in pogojev. Kriza je zlasti razkrila pomembnost in nujnost **e-trgovanja**. Akt o digitalnih storitvah kot prvi predlaga skupna pravila o obveznostih in odgovornosti posrednikov na celotnem enotnem trgu, ki bodo odprla nove priložnosti za vsa podjetja, vključno z MSP, in zagotovila visoko raven varstva za vse uporabnike. Podobno akt o digitalnih trgih predlaga harmonizirana pravila, v katerih so opredeljene in prepovedane nekatere prakse platform, ki delujejo kot digitalni „vratarji“, ki bi lahko preprečile ali upočasnile dostop potrošnikov do dragocenih in inovativnih storitev, pri čemer je cilj zagotoviti pravilno delovanje enotnega trga s spodbujanjem učinkovite konkurence na digitalnih trgih ter zlasti konkurenčnega in pravičnega okolja spletnih platform. Komisija sozakonodajalca poziva, naj pospešita postopke za hitro sprejetje.

Med krizo se je še povečal trend zamud pri plačilih, kar dodatno obremenjuje MSP. **Opazovalnica EU za zamude pri plačilih**, ki spremlja nepoštene plačilne prakse²⁶ in analizira, kako se zamude pri plačilih širijo po dobavni verigi, bo začela poleg gradbenega ekosistema pokrivati tudi druga področja. Komisija bo zasnovala in uvedla pilotne sheme alternativnega reševanja sporov za preprečevanje nepoštenih plačilnih praks, ki povečujejo zamude pri plačilih in pogosto vodijo v dolgotrajne spore²⁷.

Zaradi postopnega opuščanja finančnih pomoči v letu 2021 se bosta finančni pritisk in število primerov insolventnosti verjetno še povečala²⁸. Zlasti MSP bi se lahko soočila z izrazitim tveganjem prezadolženosti in potrebo po dokapitalizaciji. Porast stečajev bi lahko močno vplival na celotne dobavne verige. Zato sta potrebna usklajevanje in oblikovanje ukrepov, ki morajo biti sorazmerni s prihodnjimi izzivi. Komisija je odločena mobilizirati znatne naložbe; sklop za MSP v okviru InvestEU bi lahko do konca leta 2023 spodbudil naložbe v MSP v višini 45 milijard EUR.

Komisija bo v pomoč pri reševanju **solventnostnega tveganja**, s katerim se soočajo MSP, spodbujala izmenjavo dobrih praks v zvezi z ukrepi in spodbudami, ki jih je več držav članic

---

²⁵ Boljše pravno urejanje: združujemo moči za pripravo boljše zakonodaje (COM(2021) 219), https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/better_regulation_joining_forces_to_make_better_laws_en_0.pdf.

²⁶ Te so eden od temeljnih vzrokov za zamude pri plačilih.

²⁷ Po podatkih opazovalnice spori v gradbenem ekosistemu EU trajajo najdlje na svetu (za rešitev spora je v povprečju potrebnih 20 mesecev).

²⁸ Ocene kažejo, da bo 11,4 % vseh podjetij verjetno prešlo na javne trge, ko bodo prenehala prejemati pomoč, če ne bodo uspela najti novih virov posojil. Letno poročilo o enotnem trgu 2021 (SWD(2021) 351).

sprejelo za usmerjanje podpore v podjetja, ki so sposobna preživeti. Komisija pripravlja namensko kapitalsko podporo za MSP²⁹ prek finančnih produktov v okviru InvestEU in poziva države članice, naj prispevajo k prizadevanjem na ravni EU. Usmerjeno podporo za MSP zagotavlja tudi REACT-EU.

Države članice imajo na voljo številne možnosti za zagotavljanje podpore lastniškega kapitala v **okviru nacionalnih shem podpore**, s katerimi lahko okrepijo solventnost in rast inovativnih MSP in podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo v skladu s pravili o državni pomoči, vključno z začasnim okvirom za državno pomoč. Med njimi so sheme javnih jamstev za zasebne investicijske sklade na podlagi pristopa, po katerem država zagotovi jamstvo za privabljanje zasebnega financiranja, namesto da bi sama zagotovila kapital. Države članice imajo tudi možnost odobriti nekatere vračljive instrumente, ki se pozneje glede na okrevanje podjetij in njihove zmožnosti poplačila lahko preoblikujejo v nepovratna sredstva.

Komisija bo nadaljevala prizadevanja za vzpostavitev enotnega kapitalskega trga. Med drugim pospešuje delo v zvezi z lastniškim financiranjem za MSP, vključno s širitvijo podpore za razširitveni kapital, strateške naložbe in prve javne ponudbe. To delo bo spodbudilo naložbe v zelene in digitalne tehnologije v vseh fazah življenjskega cikla MSP, od zagonske faze do faze rasti in širitve ter prehoda na javne trge. Novi javno-zasebni sklad za prvo javno ponudbo bo podpiral MSP in podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo pri uvrstitvi in po njej³⁰. Skupina EIB bo v drugi polovici leta 2021 objavila razpise za zainteresirane ekipe za upravljanje skladov.

Pri zagotavljanju pravičnosti in rasti ima bistveno vlogo tudi obdavčitev: v prihodnjem sporočilu o obdavčitvi podjetij za 21. stoletje bodo določeni konkretni načrti v podporo obema ciljema, vključno s konkretnimi ukrepi za MSP.

Politika varstva konkurence EU ima ključno vlogo pri ohranjanju enakih konkurenčnih pogojev in je eden od naših največjih adutov pri zagotavljanju enotnega trga, ki podpira podjetja pri inovacijah in rasti. Ohranjanje konkurence na enotnem trgu prispeva k odpornosti in konkurenčnosti naših podjetij na svetovnih trgih. Komisija bo prav tako še naprej spremljala uporabo začasnega okvira za državno pomoč (ki je bil podaljšan do konca leta 2021) in izvajanje ukrepov državne pomoči, povezanih s COVID-19; ko bodo razmere to dopuščale, bo pregledala postopno opuščanje ukrepov za podporo v kriznih razmerah, pri čemer si bo prizadevala preprečiti učinek izrazitega naglega padca.

KLJUČNI UKREPI	ČASOVNI NAČRT
instrument enotnega trga za izredne razmere	prvo četrletje leta 2022
letno poročilo o enotnem trgu	letno
morebitni enotni obrazec/predloga za izjavo o napotitvi delavcev	prvo četrletje leta 2022
okrepitev nadzora proizvodov EU in uvoženih proizvodov na enotnem trgu	zadnje četrletje leta 2022

²⁹ Ki jih je prizadela kriza zaradi COVID-19 in konec leta 2019 niso bila v težavah po pogojih državne pomoči, kot je določeno v členu 3(1)(g) uredbe o InvestEU.

³⁰ Študija Komisije z naslovom „A Public-Private Fund to Support the EU IPO Market for SMEs“ (Javno-zasebni sklad v podporo trgu prve javne ponudbe EU za MSP; na voljo na https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en) ugotavlja, da bi lahko javno-zasebni sklad za prvo javno ponudbo z javno naložbo v višini približno 740 milijonov EUR povečal prve javne ponudbe MSP in podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo v Evropi za 10 %.

delo v okviru InvestEU v zvezi s kapitalsko podporo in lastniškim financiranjem za pomoč MSP	poteka
--	--------

4. OBRAVNAVANJE ODVISNOSTI: ODPRTA STRATEŠKA AVTONOMIJA V PRAKSI

Odprtost za trgovino in naložbe je za EU, ki je velika uvoznica in izvoznica, prednost ter vir rasti in odpornosti. Vendar je COVID-19 negativno vplival na svetovne dobavne verige in povzročil pomanjkanje določenih proizvodov v Evropi. Kot je bilo poudarjeno v industrijski strategiji iz leta 2020, mora EU izboljšati svojo odprto strateško avtonomijo na ključnih področjih³¹.

Kriza je še dodatno poudarila potrebo po okrepitvi **zmožnosti EU, da se sooči s krizo in ustrezno ukrepa**. Posebni izziv so bile motnje vzdolž dobavne verige zdravstvenega ekosistema, nastale zaradi kombinacije povečanega povpraševanja ter pomanjkanja ponudbe in delovne sile, kljub proaktivnim prizadevanjem EU, da bi (svetovne) prometne poti in dobavne verige ostale čim bolj odprte in čim varnejše. Nedavni izzivi, kot je pomanjkanje polprevodnikov, ki je prizadelo avtomobilsko industrijo, kažejo, da se Evropa sooča tudi z drugimi specifičnimi odvisnostmi. Pandemija je povečala ozaveščenost o tej problematiki in države, kot so Združene države Amerike³², spodbudila k pregledu njihovega položaja v globalnih vrednostnih verigah.

EU pa ima tudi pomembne prednosti in zmogljivosti. Medtem ko se EU sooča z določenimi odvisnostmi, so tudi druge države odvisne od EU („obratne odvisnosti“). Medsebojne odvisnosti so lahko element stabilnosti v globalnih vrednostnih verigah. EU si nekatere odvisnosti od drugih držav deli tudi s svojimi partnerji („skupne odvisnosti“). Te so priložnost za krepitev sodelovanja s podobno mislečimi partnerji, da bi našli obojestransko koristne rešitve.

Evidentiranje naših strateških odvisnosti in zmogljivosti

Nekatere motnje so Evropo presenetile, kar kaže, da moramo **bolje razumeti, katere so njene strateške odvisnosti**, kako se lahko razvijejo v prihodnosti in v kolikšni meri bi lahko pomenile ranljivosti za EU. Takšne strateške odvisnosti vplivajo na temeljne interese EU, zlasti kar zadeva zdravje³³, varnost in zaščito ter dostop do ključnih vložkov in tehnologij, potrebnih za zeleni in digitalni prehod.

V odgovor na poziv Evropskega sveta je Komisija na podlagi podatkov o trgovini izvedla „analizo od spodaj navzgor“, ki zagotavlja prvi vpogled v razsežnost teh vprašanj. V analizi je bilo od 5 200 proizvodov, ki se uvažajo v EU, opredeljenih 137 proizvodov (ki predstavljajo 6 % skupne vrednosti uvoza blaga v EU) iz občutljivih ekosistemov, od katerih je EU močno odvisna. To so predvsem proizvodi iz ekosistema energetsko intenzivnih industrij (kot so surovine³⁴) in zdravstvenega ekosistema (kot so aktivne farmacevtske sestavine) ter drugi proizvodi, pomembni za podporo zeleni in digitalni preobrazbi.

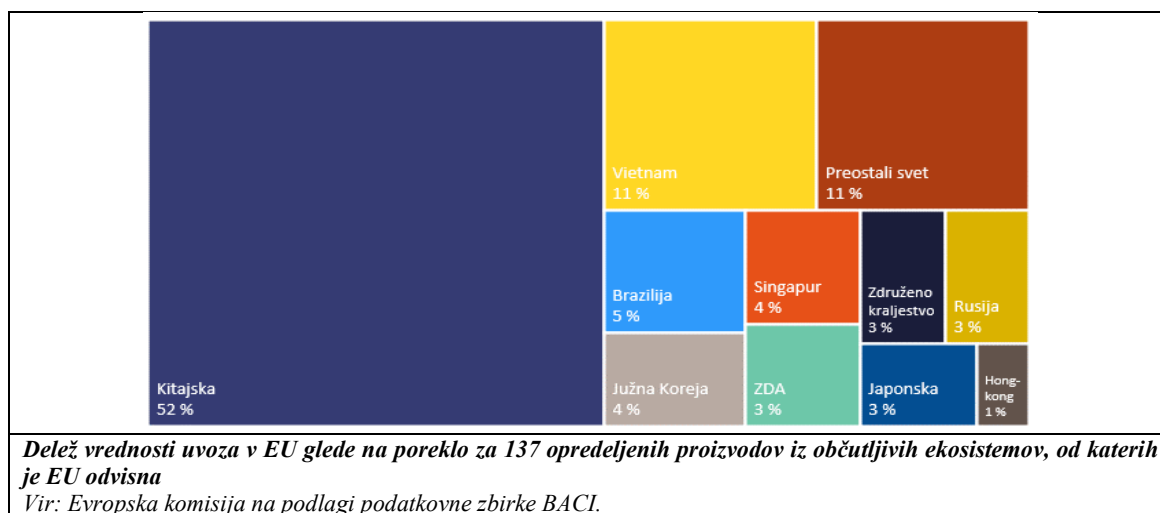
³¹ Komisija bo dolgoročno in medsektorsko perspektivo za krepitev odprte strateške avtonomije Evrope predstavila tudi v svojem poročilu o strateškem predvidevanju za leto 2021.

³² Executive Order on America's Supply Chains (Izvršna odredba o ameriških dobavnih verigah).

³³ Evropska strategija za zdravila določa ukrepe za obravnavanje teh vprašanj na področju dobave zdravil (COM(2020) 761).

³⁴ Komisija bo dodatno podrobno analizo kritičnih dobavnih verig za energetski sektor objavila do poletja 2021. V tej analizi je poudarjeno, da so kritične surovine in predelani materiali odločilni za zagotavljanje energetske varnosti in uspeh prehoda na čisto energijo.

Približno polovica uvoza teh proizvodov, od katerih je EU odvisna, izvira iz Kitajske, tej pa sledita Vietnam in Brazilija. Vendar pa je 34 proizvodov (ki predstavljajo 0,6 % skupne vrednosti uvoza blaga v EU) potencialno ranljivejših, saj so možnosti za njihovo nadaljnjo diverzifikacijo in nadomestitev s proizvodnjo EU morda manjše. Približno 20 od teh proizvodov so surovine in kemikalije iz ekosistema energetsko intenzivnih industrij, večina preostalih proizvodov pa spada v zdravstveni ekosistem (na primer aktivne farmacevtske sestavine in drugi proizvodi, povezani z zdravjem). Analiza kaže tudi na izzive in odvisnosti na področju naprednih tehnologij, na primer za računalništvo v oblaku in mikroelektroniko, ki so večinoma povezani s strukturo svetovnega trga.

V analizi je poudarjeno tudi vprašanje morebitnih notranjih odvisnosti na enotnem trgu, povezanih s koncentracijo dejavnosti na ravni posameznih podjetij. Pri obravnavanju morebitnih tveganj, povezanih s takšnimi notranjimi odvisnostmi, imata lahko pomembno vlogo politika EU za varstvo konkurence in njeno izvrševanje, saj zagotavljata, da trgi ostajajo odprti in konkurenčni.

V delovnem dokumentu služb Komisije³⁵, priloženem tej posodobljeni strategiji, je predstavljenih šest **poglobljenih pregledov strateških področij** – to so področja **surovin, baterij, aktivnih farmacevtskih sestavin, vodika, polprevodnikov ter tehnologij v oblaku in tehnologij za računalništvo na robu** – ki omogočajo podrobnejši vpogled v izvor strateških odvisnosti in njihov učinek. Komisija bo sodelovala z državami članicami, industrijo in socialnimi partnerji, tudi ob podpori industrijskega foruma ali v okviru strukturiranega dialoga o zanesljivosti dobave zdravil³⁶ in strategije za zdravila, da bi poglobila to analizo in nadalje obravnavala gotovljene strateške odvisnosti.

Komisija bo začela **drugo fazo poglobljenih pregledov** morebitnih odvisnosti na ključnih področjih, vključno s proizvodi, storitvami ali tehnologijami, ki so ključnega pomena za dvojni prehod, kot so obnovljivi viri energije, shranjevanje energije in kibernetna varnost. Poleg tega bosta sistem spremljanja prek opazovalnice Komisije za kritične tehnologije³⁷ in postopek rednega pregleda zajemala tako sedanje odvisnosti kot tudi tveganja prihodnjih (tehnoloških) odvisnosti.

³⁵ Delovni dokument služb Komisije o strateških odvisnostih in zmogljivostih (SWD(2021) 352).

³⁶ https://ec.europa.eu/health/human-use/strategy/dialogue_medicines-supply_en.

³⁷ Akcijski načrt za sinergije med civilno, obrambno in vesoljsko industrijo (COM(2021) 70).

Oblikovanje nabora orodij za zmanjšanje in preprečevanje strateških odvisnosti

Običajno je industrija sama v najboljšem položaju, da s svojimi internimi politikami in odločitvami podjetij izboljša odpornost in zmanjša morebitne odvisnosti, ki lahko povzročijo ranljivosti, med drugim z diverzifikacijo dobaviteljev, večjo uporabo sekundarnih surovin in nadomestitvijo z drugimi vhodnimi materiali. Vendar v nekaterih primerih alternativni dobavitelji zaradi koncentracije proizvodnje ali pridobivanja na enem samem geografskem območju niso na voljo.

Komisija na strateško pomembnih področjih opredeljuje ukrepe javne politike, ki lahko podprejo prizadevanja industrije za obravnavanje teh odvisnosti in razvoj potrebnih strateških zmogljivosti. Ti ukrepi zajemajo diverzifikacijo ponudbe in povpraševanja z opiranjem na različne trgovinske partnerje, kadar koli je to mogoče, pa tudi ustvarjanje zalog in samostojno delovanje, kadar koli je to potrebno. Takšno ukrepanje bi moralo na splošno temeljiti na **kombinaciji ukrepov**, ki so ciljno usmerjeni in sorazmerni s potrebami ekosistemov ter ugotovljenimi tveganji. Komisija bo tesno sodelovala z ustreznimi deležniki pri opredeljevanju ukrepov za okrepitev položaja EU v globalnih vrednostnih verigah, vključno s krepitvijo in diverzifikacijo zunanje trgovine, s čimer se bodo ustvarile nove priložnosti tudi za države z nizkimi in srednjimi dohodki. K zmanjšanju odvisnosti in krepitvi odpornosti prispevata tudi bolj krožno gospodarstvo in učinkovitejša raba virov. Poleg tega bi morali ti ukrepi EU omogočiti, da okrepi lastne zmogljivosti z opiranjem na prednosti v celoti delujočega enotnega trga z odprtimi in konkurenčnimi trgi. EU bo izkoristila privilegirane odnose z najbližjimi sosedami, zlasti tistimi, ki z njo že sodelujejo pri regulativnem zblizevanju.

Komisija si bo, kot je navedla v pregledu trgovinske politike³⁸, prizadevala za diverzifikacijo mednarodnih dobavnih verig in **mednarodna partnerstva**, da bi povečala pripravljenost.

EU se lahko odloči, da bo na področjih, na katerih ima skupne odvisnosti s svojimi partnerji³⁹, združevala vire ter zgradila močnejše in bolj raznolike alternativne dobavne verige s svojimi najbližjimi zavezniki in partnerji. Temelji takih prizadevanj so čezatlantski odnosi ter širitvena in sosedska politika, pa tudi sporazumi o prosti trgovini z drugimi partnerji in trgovinskimi bloki. Platforma za sodelovanje pri čezatlantskih odnosih bi lahko bil predlagani svet za trgovino in tehnologijo med EU in ZDA.

Komisija bo preučila tudi druge obratne odvisnosti in evidentirala področja, na katerih so druge države odvisne od EU. Boljše razumevanje teh soodvisnosti je lahko podlaga za oblikovanje boljšega odziva politike EU.

Komisija bo še naprej podpirala **industrijska zavezništva** na strateških področjih, na katerih so takšna zavezništva opredeljena kot najboljše orodje za pospeševanje dejavnosti, ki se sicer ne bi razvile, na katerih prispevajo k privabljanju zasebnih vlagateljev k razpravi o novih poslovnih partnerstvih in modelih na odprt in pregleden način, ki je v celoti skladen s pravili konkurence, ter na katerih imajo potencial za inovacije in ustvarjanje visokokakovostnih delovnih mest. Komisija bo posebno pozornost namenila vključevanju zagonskih podjetij in MSP v ta

---

³⁸ COM(2021) 66.

³⁹ V analizi občutljivih ekosistemov je bilo na primer opredeljenih približno 20 proizvodov, uvoženih iz Kitajske, od katerih sta močno odvisni tako EU kot ZDA (med drugim iz ekosistemov zdravstva, energetske intenzivnih industrij in obnovljivih virov energije ter iz digitalnega ekosistema/ekosistema elektronike). Enako velja za druge tesne trgovinske partnerje EU.

zavezništva. Takšna zavezništva bi morala dopolnjevati javno-zasebna partnerstva⁴⁰ ter zagotavljati široko in odprto platformo za oblikovanje strateških načrtov in učinkovito usklajevanje načrtov za naložbe v raziskave, razvoj in inovacije za tehnologije v določenih ekosistemih. Komisija je že vzpostavila industrijska zavezništva na treh od šestih področij, za katera v tem sporočilu predstavlja poglobljen pregled, in sicer na področjih surovin, baterij in vodika.

Komisija na podlagi teh pozitivnih izkušenj pripravlja dve zavezništvi na digitalnem področju, ki sta bili napovedani že v novi industrijski strategiji in sporočilu o digitalnem desetletju: **zavezništvo za procesorje in polprevodniške tehnologije** ter **zavezništvo za industrijske podatke, računalništvo na robu in računalništvo v oblaku**. Ti zavezništvi bosta z združevanjem najrazličnejših deležnikov pomagali pri doseganju ključnih ciljev politike EU na področju mikroelektronike in okrepili industrijski položaj Evrope na svetovnem trgu računalništva v oblaku in računalništva na robu, zlasti z obravnavanjem trenda večjega širjenja in decentralizacije zmogljivosti obdelave podatkov ter potrebe po omogočanju zveznega ekosistema v oblaku, nevezanega na prodajalca.

Komisija razmišlja tudi, da bi pripravila (i) **zavezništvo za vesoljske nosilne rakete**, ki bi združilo vse akterje, velike in majhne, v prizadevanjih za svetovno konkurenčen, stroškovno učinkovit in avtonomen dostop EU do vesolja, ter (ii) **zavezništvo za brezemisijско letalstvo**, da bi se zagotovila pripravljenost prelomnih konfiguracij zrakoplovov (na primer vodik, elektrika) za trg ob izkoriščanju obstoječih naložb v okviru pobude Čisto nebo. To zavezništvo bi prispevalo k doseganju cilja podnebne nevtralnosti Evrope do leta 2050 in v celoti dopolnjevalo zavezništvo za goriva iz obnovljivih virov in nizkoogljična goriva⁴¹, ki se trenutno preučuje.

Komisija bo države članice še naprej podpirala pri združevanju javnih virov prek **pomembnih projektov skupnega evropskega interesa** na področjih, na katerih trg sam ne more zagotoviti prelomnih inovacij, kot na primer doslej na področju baterij⁴² in mikroelektronike⁴³. Države članice in podjetja so skupaj izrazili interes za sodelovanje v dodatnih pomembnih projektih skupnega evropskega interesa, kot so računalništvo v oblaku naslednje generacije, vodik, nizkoogljična industrija in zdravila ter drugi pomembni projekt skupnega evropskega interesa za najsodobnejše polprevodnike. Komisija bo te projektne načrte skrbno preučila in jih spremljala, ko bodo dozoreli, če bodo izpolnjevali merila. V ustreznih primerih, na primer v primeru baterij, lahko industrijska zavezništva pomagajo pri pripravi takšnih pomembnih projektov skupnega evropskega interesa.

Tudi proračun EU lahko podpre naložbe na strateško pomembnih področjih. Nacionalni načrti za okrepanje in odpornost lahko na primer vključujejo prispevke v oddelke za države članice v okviru programa InvestEU, države članice pa lahko del svojih nacionalnih dodelitev uporabijo za naložbe v takšne sektorje.

Strateške odvisnosti imajo lahko **posebno velike posledice za MSP**, ki segajo od višjih stroškov zamenjave do pomanjkanja dinamičnih zagonskih skupnosti in inovativnih manjših ponudnikov.

---

⁴⁰ Vključno s strateškimi programi raziskav in inovacij v okviru partnerstev programa Obzorje Evropa, ki jih podpirajo industrija in države članice in ki so podlaga za industrijsko-tehnološke časovne načrte evropskega raziskovalnega prostora (COM(2020) 628, stran 10). V programu Obzorje Evropa je predlaganih 49 javno-zasebnih partnerstev in prispevek EU v višini skoraj 25 milijard EUR. Cilj je, da bi se vsaj enak znesek zbral tudi od zasebnih partnerjev in držav članic.

⁴¹ Strategija za trajnostno in pametno mobilnost (COM(2020) 789).

⁴² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_226.

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_18_6862.

Leta 2021 bosta evropska platforma za sodelovanje grozdov in evropska podjetniška mreža s skupnim proračunom v višini 61 milijonov EUR v okviru programa Enotni trg sprejeli okrepljene ukrepe za pomoč MSP pri obravnavanju motenj in ranljivosti ali pri njihovi diverzifikaciji, tako da jih bosta povezali z novimi lokalnimi in čezmejnimi partnerji, s čimer se bo povečala njihova odpornost. Tudi digitalne rešitve, kot so podatkovni prostori v sektorju industrijske proizvodnje, bi prispevale k prožnejšim dobavnim verigam.

Vodilni položaj v svetu na področju tehnologije gre z roko v roki z **vodilnim položajem pri določanju standardov** in zagotavljanju interoperabilnosti. Svetovno zблиževanje mednarodnih standardov pomaga zmanjševati stroške prilagajanja ter krepi vrednostne verige EU in globalne vrednostne verige. Da bi EU lahko ohranila svoj vpliv pri določanju svetovnih standardov, mora njen lastni sistem standardizacije, ki je jedro enotnega trga, delovati prožno in učinkovito. Ne glede na to, ali gre za vodik, baterije, vetrno energijo na morju, varne kemikalije, kibernetiko varnost ali vesoljske podatke, naša industrija čim prej potrebuje evropske in mednarodne standarde, ki bodo podprli njen dvojni prehod. Vzpostavitev svetovnega vodilnega položaja pri teh ključnih prednostnih standardih je prav tako odločilnega pomena za konkurenčnost in odpornost industrijskih panog EU.

Komisija bo predstavila **strategijo za standardizacijo**. Ta bo podprla odločnejše stališče glede evropskih interesov pri standardizaciji (v EU in na svetovni ravni) in pri odprtem sodelovanju z drugimi državami na nekaterih področjih skupnega interesa (na primer z ZDA in Kanado pri zakoniti in etični uporabi umetne inteligence). V zvezi s tem bo Komisija ocenila, ali so za doseg te ciljev potrebne spremembe uredbe o standardizaciji. Skupna projektna skupina Komisije in evropske organizacije za standardizacijo bo določila dogovorjene rešitve za hitro sprejetje standardov, ki bodo opredeljeni kot ključni. Komisija bo posebno pozornost namenila tudi predvidevanju potreb po standardizaciji z vidika podpiranja dvojnega prehoda industrijskih ekosistemov.

Za evropska podjetja morajo veljati enaki konkurenčni pogoji na svetovni ravni in na enotnem trgu. Politika varstva konkurence in trgovinska politika EU se morata odločno upreti nepoštenim in prisilnim praksam, hkrati pa pri reševanju skupnih svetovnih problemov dajati prednost mednarodnemu sodelovanju. Komisija v povezavi s tem sporočilom predlaga pravni instrument za obravnavanje morebitnih **izkrivljajočih učinkov tujih subvencij** na enotnem trgu. Ta instrument bo zagotovil, da tuje vlade podjetjem, ki želijo prevzeti podjetje iz EU ali se potegovati za javna naročila, ne bodo več mogle neovirano dodeljevati morebitno izkrivljajočih subvencij. Komisija bo z našimi trgovinskimi partnerji še naprej obravnavala izkrivljajoče industrijske subvencije.

Javnofinančni odhodki prek javnih naročil znašajo 14 % BDP EU na leto. Evropski okvir za javno naročanje lahko pomaga okrepiti konkurenčnost podjetij, tudi z uporabo strateških meril za naročanje zlasti zelenih, socialnih in inovativnih rešitev, obenem pa zagotavlja preglednost in konkurenčnost. Pomembno je tudi povečati javno naročanje inovativnih digitalnih rešitev in javno naročanje na področju raziskav in razvoja⁴⁴. Poleg tega bo Komisija pripravila **smernice o učinkoviti uporabi javnega naročanja za krepitev odpornosti ključnih ekosistemov** z

---

⁴⁴ Neizadostno vlaganje v javno naročanje inovativnih rešitev v Evropi je v primerjavi z njenimi glavnimi trgovinskimi partnerji najbolj očitno na področju digitalnih rešitev ter na področju raziskav in razvoja (količnik 3 oziroma količnik 5 nezadostnih naložb).

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/final-report-available-benchmarking-innovation-procurement-investments-and-policy-frameworks-across>.

uporabo nabora orodij, ki bo javnim kupcem pomagal prepoznati in obravnavati strateška tveganja in odvisnosti na strani dobave ter diverzificirati bazo dobaviteljev.

KLJUČNI UKREPI	ČASOVNI NAČRT
sprejetje predloga za obravnavanje morebitnih izkrivljajočih učinkov tujih subvencij na enotnem trgu	maj 2021
redni pregled strateških odvisnosti in spremljanje tveganj, povezanih s strateškimi odvisnostmi	začetek v letu 2021
preučevanje možnosti za mednarodna partnerstva in sodelovanje za obravnavanje strateških odvisnosti	začetek v letu 2021
uvedba zavezništva za procesorje in polprevodniške tehnologije ter zavezništva za industrijske podatke, računalništvo na robu in računalništvo v oblaku	drugo četrtnetletje leta 2021
okrepljeni ukrepi za MSP v zvezi z motnjami in ranljivostmi v dobavnih verigah	zadnje četrtnetletje leta 2021
sprejetje strategije za standardizacijo	tretje četrtnetletje leta 2021
smernice za prepoznavanje in obravnavanje strateških odvisnosti z javnim naročanjem	prvo četrtnetletje leta 2022

5. POSPEŠITEV DVOJNEGA PREHODA

Industrijska strategija iz leta 2020 je vključevala seznam ukrepov za podporo zelenemu in digitalnemu prehodu industrije EU, od katerih se številni že izvajajo⁴⁵, vendar je pandemija močno vplivala na hitrost in obseg te preobrazbe. Zdaj je bolj kot kdaj koli prej očitno, da bodo podjetja, ki si prizadevajo za trajnostnost in digitalizacijo, verjetno uspešnejša od drugih. Zato je digitalna preobrazba podjetij ena od štirih glavnih točk digitalnega kompasa⁴⁶.

Soustvarjanje poti prehoda v ustreznih industrijskih ekosistemih

V letnem poročilu o enotnem trgu 2021⁴⁷ je predstavljena prva analiza izzivov, s katerimi se sooča **14 industrijskih ekosistemov**, kot so bili opredeljeni doslej, pa tudi pobud za preobrazbo, ki so bile že sprejete za uresničevanje dvojnega prehoda in povečanje odpornosti. Delovni dokument služb Komisije⁴⁸ o čistem in konkurenčnem evropskem jeklarstvu na primeru tega sektorja podrobno obravnava pomen zelenega in digitalnega prehoda ter pojasnjuje, kako ukrepi politike EU podpirajo industrijo pri vodenju prehoda.

Te analize lahko v partnerstvu z industrijo, javnimi organi, socialnimi partnerji in drugimi deležniki prispevajo k soustvarjanju **poti prehoda** za ekosisteme, kadar je to potrebno. Takšne poti bodo po načelu od spodaj navzgor omogočile boljše razumevanje obsega, stroškov, dolgoročnih koristi in pogojev ukrepov, ki morajo spremljati dvojni prehod najpomembnejših ekosistemov in ki bodo privedli do izvedljivega načrta za spodbujanje trajnostne konkurenčnosti. Takšen načrt bi moral upoštevati ustrezne prispevke, kot so industrijsko-tehnološki časovni

⁴⁵ Letno poročilo o enotnem trgu 2021 (SWD(2021) 351), oddelek 3 in Priloga II.

⁴⁶ COM(2021) 118 final.

⁴⁷ Letno poročilo o enotnem trgu 2021 (SWD(2021) 351), Priloga III.

⁴⁸ Konkurenčnemu in čistemu evropskemu jeklarstvu naproti (SWD(2021) 353).

načrti, napovedani v sporočilu o evropskem raziskovalnem prostoru⁴⁹, in načrti, pripravljene v okviru akcijskega načrta za sinergije med civilno, obrambno in vesoljsko industrijo⁵⁰.

Prednost bi bilo treba dati ekosistemom in sektorjem, ki se soočajo z največjimi izzivi pri doseganju podnebnih ciljev in ciljev glede trajnosti ter pri digitalni preobrazbi in katerih konkurenčnost je od tega odvisna, kot so energetske intenzivne industrijske panoge (vključno s sektorjem kemikalij in jeklarstvom)⁵¹ in gradbeništvo, pa tudi sektorjem, ki jih je kriza močno prizadela in v katerih bi hitrejši dvojni prehod pomagal spodbuditi okrevanje (kot sta turizem in mobilnost⁵²).

Podpiranje gospodarske upravičenosti zelenega in digitalnega prehoda

Industrija EU je sprejela izzive in priložnosti, ki jih prinaša dvojni prehod. Pripravljena je vlagati, vendar zahteva predvidljivost in dejansko gospodarsko upravičenost z doslednim in stabilnim regulativnim okvirom, dostopom do zmogljivosti in infrastrukture, financiranja za inovacije in uvajanje ter surovin in razogljičene energije, ukrepi na strani povpraševanja za podnebno nevtralne in krožne proizvode ter ustreznimi znanji in spretnostmi. Vse to je nujno za konkurenčen prehod.

EU lahko takšno gospodarsko upravičenost neposredno podpre v svojih prizadevanjih za **okrevanje**. Proračun EU in instrument NextGenerationEU, zlasti mehanizem za okrevanje in odpornost, bi bilo treba uporabiti kot odskočno desko za pospešitev okrevanja v Evropi in okrepitev zavezanosti zelenemu in digitalnemu prehodu. Komisija je državam članicam močno priporočila, naj v svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost vključijo naložbe in reforme na omejenem številu vodilnih področij⁵³ glede na njihov pomen v državah članicah, zelo velike naložbe, ki so za njih potrebne, ter njihov potencial za ustvarjanje delovnih mest in rast ter izkoriščanje prednosti zelenega in digitalnega prehoda. Zdaj skrbno ocenjuje nacionalne načrte in bo spremljala njihovo izvajanje, da bi zlasti zagotovila, da se vsaj 37 % sredstev nameni zelenim naložbam, vsaj 20 % pa digitalizaciji. Številni nacionalni načrti za okrevanje in odpornost bodo financiranje usmerjali v zelene in digitalne naložbe v MSP. Skladi kohezijske politike za obdobje 2021–2027 bodo močno osredotočeni na dvojni prehod, s čimer bodo prispevali k zeleni in digitalni preobrazbi gospodarstva EU.

Načrti za okrevanje in odpornost so priložnost, kot je še ni bilo, da države članice združijo moči v okviru **večdržavnih projektov** za izgradnjo digitalnih in zelenih kritičnih zmogljivosti. Več držav članic je navedlo, da nameravajo v svoje osnutke nacionalnih načrtov vključiti večdržavne projekte. Ti projekti bi lahko pospešili nujno potrebne naložbe na področjih vodika, koridorjev 5G, skupnih podatkovnih infrastruktur in storitev, trajnostnega prometa, blokovne verige ali evropskih vozlišč za digitalne inovacije. Komisija ocenjuje možnosti za uvedbo učinkovitega mehanizma, ki bi pospeševal izvajanje takšnih večdržavnih projektov ter zlasti omogočal morebitno kombiniranje financiranja držav članic in financiranja EU⁵⁴.

---

⁴⁹ Novi ERP za raziskave in inovacije (COM(2020) 628 final).

⁵⁰ Akcijski načrt za sinergije med civilno, obrambno in vesoljsko industrijo (COM(2021) 70).

⁵¹ Razviti bi bilo treba sinergije med potmi prehoda in okvirnimi prostovoljnimi načrti, kot so predvideni v uredbi o evropskih podnebnih pravilih.

⁵² Ob upoštevanju strategije za trajnostno in pametno mobilnost (COM(2020) 789 final).

⁵³ Letna strategija za trajnostno rast 2021 (COM(2020) 575 final). Vodilna področja so: zagnati, prenoviti, napolniti, povezati, modernizirati, povečati, preusposabljanje in izpopolnjevanje.

⁵⁴ Kot je bilo napovedano v sporočilu „Digitalni kompas do leta 2030“ (COM(2021) 118 final).

Z izvrševanjem pravil konkurence, zlasti pravil o državni pomoči, se bo zagotovilo, da javna sredstva za okrevanje ne bodo nadomestila dodatnih zasebnih naložb, temveč jih bodo pritegnila. Komisija izvaja tudi **obsežen pregled pravil EU o konkurenci**, da bi zagotovila njihovo ustreznost za podpiranje zelenega in digitalnega prehoda v korist Evropejcev in Evropejk v času, ko se tudi globalno konkurenčno okolje korenito spreminja. Revizija **pravil o državni pomoči za okolje in energijo** bo državam članicam omogočila, da v okviru zelenega dogovora in nove industrijske strategije podjetja bolje podprejo pri razogljičenju njihovih proizvodnih procesov in uporabi okolju prijaznejših tehnologij. **Pravila o državni pomoči za pomembne projekte skupnega evropskega interesa** prispevajo k spodbujanju čezmejnih naložb v prelomne inovacije na področjih, na katerih trg sam ne bi prevzel tveganja, in samo kadar so pozitivni učinki odpravljanja očitnih primerov nedelovanja trga večji od tveganja izkrivljanj na enotnem trgu. Čeprav je nedavna ocena sedanjega sporočila o pomembnih projektih skupnega evropskega interesa pokazala, da določbe dobro delujejo, bi bile potrebne nekatere ciljno usmerjene prilagoditve, vključno z dodatno okrepitevijo njihove odprtosti in olajšanjem sodelovanja MSP ter zagotovitev smernic glede meril za združevanje sredstev iz nacionalnih proračunov in programov EU. Nove smernice o regionalni državni pomoči bodo državam članicam omogočile, da podprejo regije z najbolj omejenimi možnostmi pri dohitevanju drugih regij in zmanjševanju razlik ter regije, ki se soočajo s tranzicijskimi ali strukturnimi izzivi, ob zagotavljanju enakih konkurenčnih pogojev med državami članicami.

Komisija v svoji oceni **smernic o državni pomoči za širokopasovna omrežja** ocenjuje, ali ta pravila ustrezajo svojemu namenu in ali so skladna z nedavnim tehnološkim in tržnim razvojem, da bi lahko v celoti podprla ambicije EU v zvezi z vzpostavitvijo širokopasovne infrastrukture v skladu s cilji politike, kot so določeni med drugim v sporočilu o gigabitni družbi in sporočilu o digitalnem desetletju. Poleg tega bo pregled **protimonopolnih pravil za horizontalne sporazume** med podjetji, ki trenutno poteka, med drugim zajel vprašanja, ključna za zeleni in digitalni prehod, kot so sporazumi o raziskavah in razvoju, ter zagotovil smernice za t. i. sporazume o trajnostnosti ter sporazume o souporabi podatkov in združevanju podatkov, ki spodbujajo konkurenco. Podobno je namen tekočega pregleda uredbe in smernic o skupinski izjemi za vertikalne sporazume približati veljavna pravila novim tržnim razmeram z zlasti naraščajočo uporabo e-trgovanja in spletne prodaje ter podjetjem zagotoviti najnovejše smernice o teh vprašanjih. Pregleduje se tudi **obvestilo o opredelitvi trga** ob upoštevanju razvoja, na primer zaradi digitalizacije in globalizacije. Komisija je s **pregledom trgovinske politike** določila načrt, da bi lahko trgovinska politika v celoti prevzela svojo vlogo pri dvojnem prehodu. EU bo v okviru osredotočenosti na izvajanje trgovinskih in naložbenih sporazumov uporabila vse vgrajene prožnosti obstoječih trgovinskih sporazumov, da bodo ustrezali svojemu namenu in se odzivali na nove izzive, povezane z zelenim in digitalnim prehodom.

Komisija v podporo financiranju zelenega okrevanja pripravlja **prenovljeno strategijo za trajnostno financiranje** in zakonodajno pobudo za **trajnostno upravljanje podjetij**, ki določa potrebno skrbnost podjetij. Poleg tega bo podporo zelenim naložbam spremljal razvoj novih standardov za zeleno financiranje.

Komisija bo pred poletnim premorom leta 2021 predstavila sveženj „**Pripravljeni na 55**“, v katerem bo predstavila skladno revizijo ključnih instrumentov svežnja ukrepov na področju podnebnih sprememb in obnovljive energije do leta 2030, da bi do leta 2050 dosegli podnebno nevtralno Evropo. Komisija bo predstavila **mehanizem za ogljično prilagoditev na mejah** za izbrane sektorje, da bi bolje obravnavala tveganje selitve virov CO₂ ob doslednem spoštovanju pravil STO. Obstoječa orodja za obvladovanje tveganja selitve virov CO₂ v energetsko intenzivnih panogah, izpostavljenih na svetovni ravni, bi bilo treba še naprej uporabljati, dokler ne bodo vzpostavljene popolnoma učinkovite alternativne ureditve. Glede na raznolike pristope k

oblikovanju cen ogljika po svetu bo Komisija še naprej ohranjala stike z mednarodnimi partnerji EU, da bi našli podlago za sodelovanje na tem področju.

Program Obzorje Evropa bo z vsemi svojimi orodji, tj. partnerstvi⁵⁵, Evropskim svetom za inovacije in Inštitutom za inovacije in tehnologijo, podpiral naslednjo generacijo vseevropskega inovacijskega ekosistema za zeleni in digitalni prehod. **Sklad za inovacije** bo še naprej zagotavljal ključno podporo za komercialno predstavitev inovativnih nizkoogljičnih tehnologij v več sektorjih. Komisija v okviru predloga za revidirano direktivo o trgovanju z emisijami preučuje možnost, da bi predlagala **evropski pristop k pogodbam na razliko za ogljik**, pri katerem bi se uporabljali prihodki od sistema trgovanja z emisijami ter ki bi dopolnjeval druge oblike podpore v okviru sklada za inovacije.

Trenutno so naložbe v obnovljive vire energije, shranjevanje energije, omrežja, energetske povezave in industrijsko preobrazbo v EU prepočasne⁵⁶. Da bi zeleni prehod lahko prinesel resnično trajnostno konkurenčnost, industrija potrebuje dostop do velike količine cenovno ugodne in razogljičene električne energije, za kar so potrebna dodatna prizadevanja. Komisija bo sodelovala z državami članicami, da bi se povečale njihove ambicije glede energije iz obnovljivih virov in racionalizirali postopki izdajanja dovoljenj. Geografski laboratorij za energijo in industrijo, orodje, ki ga Skupno raziskovalno središče Komisije razvija v sodelovanju z deležniki iz industrije, bo podjetjem in načrtovalcem energetske infrastrukture zagotavljal geoprostorske informacije. Tudi industrijski odjemalci, MSP in skupnosti lahko sodelujejo za dolgoročno gotovost cen pri projektih na področju energije iz obnovljivih virov in izboljšanje okoljskega odtisa. Komisija bo v okviru revidirane direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, ki bo predstavljena junija 2021, razmislila o ukrepih v podporo uporabi **pogodb o nakupu električne energije iz obnovljivih virov s poslovnimi odjemalci** in ukrepih za odpravo morebitnih neupravičenih ovir.

Širitev trga vetrnih turbin, sončnih fotonapetostnih panelov in pametnih energetskih tehnologij ter rast povpraševanja po njih na svetovni ravni sta ključna priložnost, saj bi se morali z večjim obsegom znižati stroški energije za industrijo in družbo na splošno. Komisija pozdravlja prizadevanja za povečanje proizvodnje teh tehnologij v EU, kot je evropska pobuda za sončno energijo, ki jo vodi industrija. Komisija pripravlja tudi ukrepe za okoljsko primerno zasnovo sončnih panelov, vključno z morebitnimi zahtevami glede ogljičnega odtisa.

Evropsko zavezništvo za **surovine** vzpostavlja nabor projektov za vrednostne verige magnetov iz redkih zemelj ter za materiale za shranjevanje in pretvorbo energije. Če bi se izvedli vsi projekti, ki jih je opredelilo evropsko zavezništvo za surovine, bi lahko do leta 2030 do 60 % letno nameščenih zmogljivosti za vetrno energijo v EU uporabljalo magnete iz redkih zemelj, proizvedene v EU, in ponudba EU bi do leta 2030 pokrivala 20 % predvidenega povpraševanja po niklju⁵⁷.

Pri tem bodo ključnega pomena nadaljnja prizadevanja za trajnostno zasnovo izdelkov, **krožno gospodarstvo**, več zbiranja in recikliranja surovin ter delujoč trg sekundarnih surovin. Predlog

⁵⁵ Ki med drugim zajemajo čisto jeklo, predelovalno industrijo, vodik, baterije, brezemisijski cestni promet, čisto letalstvo, brezemisijski vodni promet, trajnostno grajeno okolje in napredno proizvodnjo.

⁵⁶ Ocena učinka, priložena načrtu za uresničitev podnebnih ciljev do leta 2030 (SWD(2020) 176 final), razpredelnica 12; Agora-Energiewende & EMBER (2021): The European Power Sector in 2020 (Evropski elektroenergetski sektor leta 2020). Najnovejši nacionalni energetski in podnebni načrti kažejo, da se bo proizvodnja vetrne in sončne energije med letoma 2020 in 2030 povečala za 72 TWh/leto, vendar bi bilo za doseganje podnebnega cilja 55-odstotnega zmanjšanja emisij potrebno povečanje za 93–100 TWh/leto.

⁵⁷ Za temeljne izračune glej poglavje 5.1 dokumenta o strateških odvisnostih in zmogljivostih (SWD(2021) 352).

Komisije za uredbo o baterijah zagotavlja inovativen regulativni okvir za baterije, ki zajema njihov celotni življenjski cikel.

Zeleni prehod lahko prinese pozitivne učinke za **MSP**, vendar ta potrebujejo svetovanje in finančno podporo, da bi ga lahko čim boljje izkoristila. Evropska podjetniška mreža že uvaja svetovalce za trajnostnost, ki bodo MSP zagotavljali namensko svetovanje, kar bo v celoti vzpostavljeno leta 2022. Svetovalci bodo spodbujali inovacije MSP na področju proizvodnje razogljičene električne energije, vključno z uporabo sončnih panelov, in energijske učinkovitosti. Za MSP je bistvenega pomena tudi digitalizacija, zato bodo vse ustrezne platforme⁵⁸ skupaj podpirale MSP v njihovih ekosistemih, na primer pri sprejemanju podatkovno vodenih poslovnih modelov in rešitev za preprečevanje kibernetских groženj. Do leta 2023 bo iz programa za digitalno Evropo 310 milijonov EUR usmerjenih v evropska vozlišča za digitalne inovacije, ki bodo MSP zagotavljala lokalno podporo pri digitalni preobrazbi in dostop do tehnološkega preskušanja. Evropski svet za inovacije bo leta 2021 zlasti v zagonska podjetja in inovativna MSP usmeril tudi 1,1 milijarde EUR v obliki nepovratnih sredstev in lastniškega financiranja.

Komisija si bo prizadevala za okrepitev **sinergij med trajnostnim in digitalnim preходом**. Digitalne rešitve, kot so **digitalni dvojčki** v napredni proizvodnji, lahko pripomorejo k optimizaciji procesov v vseh ekosistemih. **Evropska zelena digitalna koalicija**, ki jo vodi industrija, bo merila učinek in pospeševala uvajanje digitalnih rešitev v ključne zelene sektorje. Komisija bo za izpolnitev zavež iz digitalnega kompasa⁵⁹ opredelila dodatne ukrepe za doseganje cilja **ogljične nevtralnosti tehnologij IKT** in povečanje uporabe digitalnih tehnologij za zmanjševanje okoljskega odtisa drugih ekosistemov.

Zelenega in digitalnega prehoda ni mogoče uresničiti brez obširnejše in poštene izmenjave podatkov, zlasti za optimizacijo trajnostnosti ter razvoj inovativnih proizvodov in storitev. Da bi podjetjem in javnemu sektorju pomagala sprostiti potencial podatkov, bo Komisija **leta 2021 predlagala akt o podatkih**, s prihodnjim programom za digitalno Evropo pa **bo še naprej podpirala vzpostavljanje sektorskih „skupnih evropskih podatkovnih prostorov“** ob doslednem spoštovanju temeljnih pravic. Na mednarodni ravni EU sodeluje v pogajanjih v okviru pobude STO za skupno izjavo o e-trgovanju, da bi se oblikovala svetovna pravila o digitalni trgovini. Da bi spodbudila razvoj varne in zaupanja vredne umetne inteligence, je Komisija 21. aprila 2021 predstavila predlog regulativnega okvira za umetno inteligenco in revidirani usklajeni načrt za umetno inteligenco.

Naložbe v znanja in spretnosti so pomemben element naložb v ljudi in bodo odločilne pri podpiranju dvojnega prehoda in spodbujanju pravičnega okrevanja. Evropski program znanj in spretnosti podpira zeleni in digitalni prehod s pobudami, kot je pakt za znanja in spretnosti. Pakt pomaga pritegniti zasebni sektor in druge deležnike k izpopolnjevanju in prekvalifikaciji evropske delovne sile. Poleg tega podpira obsežna partnerstva za znanja in spretnosti v posameznih ekosistemih, od katerih so nekateri že predložili zaveze glede usposabljanja (avtomobilska, letalsko-vesoljska ter obrambna industrija in industrija mikroelektronike). Do sredine leta 2021 bo Komisija za vse ekosisteme organizirala okrogle mize o znanjih in spretnostih, na katerih bodo sodelovali ustrezni deležniki iz vsakega ekosistema ter ki bodo prispevale k zasnovi in izvajanju teh poti. Proračun EU za obdobje 2021–2027 vključuje številne

---

⁵⁸ Mreža evropskih vozlišč za digitalne inovacije, evropska platforma za sodelovanje grozdov, evropska podjetniška mreža in Startup Europe.

⁵⁹ Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje (COM(2021) 118 final).

instrumente, ki lahko podpirajo izpopolnjevanje in prekvalifikacijo⁶⁰. K temu lahko prispevajo tudi nacionalni načrti za okrevanje in odpornost ter učinkovita aktivna podpora zaposlovanju⁶¹.

KLJUČNI UKREPI	ČASOVNI NAČRT
soustvarjanje poti zelenega in digitalnega prehoda za ustrezne ekosisteme, začenši s turizmom in energetske intenzivnimi panogami	od drugega četrtertja leta 2021
ukrepi za spodbujanje pogodb o nakupu električne energije iz obnovljivih virov v predlogu revidirane direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov	drugo četrtertje leta 2021
razmislek o evropskem pristopu k pogodbam na razliko za ogljik v predlogu revidirane direktive o trgovanju z emisijami toplogrednih plinov	drugo četrtertje leta 2021
geografski laboratorij za energijo in industrijo	od zadnjega četrtertja leta 2021

6. ZAKLJUČEK: PONOVO MOČNEJŠI V PARTNERSTVU

Nova industrijska strategija iz leta 2020 je postavila temelje za industrijsko politiko, ki bi podprla dvojni prehod, povečala konkurenčnost industrije EU na svetovni ravni in okrepila strateško avtonomijo Evrope. Utrla je novo industrijsko pot za Evropo, pripravljeno na današnje ambicije in jutrišnjo realnost. Delo še vedno poteka, in sicer ob opiranju na prednosti Evrope kot doma industrije – našo raznolikost, talent naših ljudi, inovatorjev in ustvarjalcev, naše vrednote in tradicijo socialnega tržnega gospodarstva. Ta nova industrijska strategija je podjetniška v duhu in delovanju ter ravno tako aktualna kot kdaj koli prej.

EU, njene države članice in industrija zdaj preučujejo izkušnje iz krize in so evropsko industrijo pripravljene postaviti na nove temelje trajnostne konkurenčnosti. To pomeni izvajanje in nadgrajevanje ukrepov, napovedanih za industrijo, MSP in enotni trg v svežnju o industriji iz marca 2020. Poleg tega je treba zavarovati enotni trg, ki je osrednja prednost Evrope, zagotoviti odprto strateško avtonomijo ter pospešiti zeleni in digitalni prehod po vsem ozemlju EU. Pomembno vlogo pri tem imajo zakonodaja, soustvarjanje, naložbe, partnerstva in mednarodno sodelovanje. Ta posodobitev svežnja o industrijski politiki bo pomagala pri doseganju teh ciljev.

Da bi bila ta prizadevanja učinkovita, jih moramo podpreti z močnimi partnerstvi med EU, državami članicami, socialnimi partnerji, deležniki iz industrije in drugimi ustreznimi deležniki ter med industrijskimi ekosistemi in znotraj njih, pri tem pa se opirati na odprt in vključujoč industrijski forum EU. Forum bo skupaj z drugimi ustreznimi deležniki podpiral razvoj poti prehoda in analizo strateških odvisnosti za najpomembnejše ekosisteme. Spodbujal bo najboljše prakse in rešitve v vseh ekosistemih ter opredeljeval naložbene potrebe in priložnosti za sodelovanje, ki presegajo nacionalne meje in meje ekosistemov.

Komisija bo še naprej spodbujala politično odgovornost za industrijsko strategijo ter nadaljevala redne dialoge z Evropskim parlamentom in Svetom.

⁶⁰ Kot so Evropski socialni sklad, Erasmus ali program za digitalno Evropo.

⁶¹ Priporočilo Komisije o učinkoviti aktivni podpori zaposlovanju (C(2021) 1372 final).

EU si bo prizadevala za mednarodno sodelovanje, če bo to le mogoče, da bi se vzpostavilo močno svetovno gospodarstvo na podlagi načel EU, vključno z enakimi konkurenčnimi pogoji in vodilnim položajem pri določanju standardov in drugih regulativnih prioritetah, ter okrepila odpornost svetovnih dobavnih verig.